

Усиныфта тәбиғәтте өйрәнү дәресе.

(5 кл. «Природоведение. А.А.Плешаков, Н.И Сонин. Внутреннее строение Земли, стр.56, рабочая тет стр.22)

Тема. Ерзең эске төзөлөшө.

Максат. 1. Укыусыларзы Ерзең эске төзөлөшө менән таныштырыу.

2. Ер катламдары, тау токомдары, уларзың барлыкка килеу юлдары менән таныштырыу.

3. Файзалы казылмалар, әһәмиәте, беззең яктың файзалы казылма-ларын билдөлөү.

Йыһазлау. Таблица «Ерзең эске төзөлөшө», коллекция- тау токомдары.

Дәрес барышы.

I. Ойштороу моменты

- Наумыһығыз, укыусылар.

Без бөгөн һеззең менән үз белемдәребеззе арттырыу өстөндә эшлөүзе дауам итәсәкбез. Яңы төшөнсәләр менән танышасакбыз.

II. Өйгә эште тикшереу

- Һүрәттәр буйынса билдөлөү.

И. Кант, Ж. Бюффон, О. Ю. Шмидт, П. Лаплас.

- Кемдәрзең гипотизаһы?

Ж. Бюффон, Д. Джинс.

- Хәзерге заман ғалимдәренең фаразы нисек?

III. Максатты билдөлөү

- Без бөгөн Ерзең эске төзөлөшө, уның кабығын төзөүсе тау токомдары һәм файзалы казылмалар, беззең як файзалы казылмалары менән танышыр-быз.

IV. Яңы тема

1. Ерзең эске төзөлөшө

а). Ядро. Т-6000 градус, 2 катлау- каты һәм шыйык.

б). Мантия. Т-2000 градус, каты хәлдә.

в). Ер кабығы. Каты хәлдә.

2. Тау токомдары

Тау токомдары төсө, ялтырауыклығы, иреу температураһы, катылығы һ.б. үзсәнлектәре менән айырылалар. Тау токомдары каты һәм кәүшәк хәлдә булалар. Тау токомдары минералдарзан тора. Мәсәлән: гранит-кварц, кыр шпаты һәм слюданан тора, эзбизташ- кальциттан.

3. Файзалы казылмалар

Кеше файзалана торған бөтә тау токомдары һәм минералдар файзалы казылмалар тип атала.

Ер кабығы күп төрлө файзалы казылмаларға бай.

- Һез ниндәй файзалы казылмаларзы беләһегез?

-Безең якта ниндәй файзалы казылмалар бар?

4.Тау токомдары төрзәре

-магматик тау токомдары

-ултырма тау токомдары

-метаморфоза тау токомдары

V.Практик эш

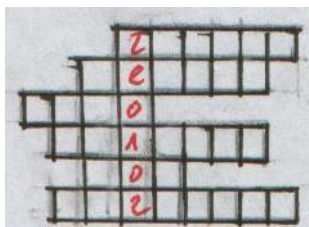
Тау токомдарын карау һәм үзсәнлектәрен билдәләү. Таблица тултырыу.

Магматик	Ултырма	Метаморфоза

VI.Нығытыу

-Без бөгөн нимәләр белдек?

Ошо белемдәрегезе файзаланып кроссворд тултырығыз:

Һораузар:

1.Каты, өс минералдан торған тау токомо

2.Ер өстө тигезһезлектәре

3.Ерзең үзәгендә урынлашқан

4.Эзбизташты төзөүсе минерал

5.Йылға буйындағы ултырма тау токомо

6.Магманан барлыкка килгән тау токомо.

-Ниндәй һүз килеп сыжты?

Ерзең файзалы казылмаларын өйрәнеүсе кешене геолог тизәр.

VII.Йомғажлау. Өйгә эш.

Дәреслектән укырға һәм бирелгән һүрәттәргә яуаптар әзерләргә.